

**Frá fornleifafræðilegum rannsóknum að
hagnýtri stýringu og ferðapjónustu: dæmi
af hvalveiðistöðvum**

Ragnar Edvardsson
Rannsóknasetur HÍ á Vestfjörðum

Hvalveiðar Norðmanna við Vestfirði á 19. öld

- Fá yfirlit yfir fjölda og ástand minja eftir veru norskra hvalveiðimanna á 19. öld.
- Áhrif á íslenskt 19. aldar samfélag.
- Verndar- og nýtingar áætlun.

Samhengi Íslands í alþjóðlegum hvalveiðum 1600 - 1915

- Mikil eftirspurn eftir hvallýsi í Evrópu.
- Helsta ljósmeti fyrir uppgötvun rafmagns.
- Mikilvæg útflutningsvara Íslendinga.

Alþjóðlegt minja- og verndargildi

- Aukinn skilningur á nýtingu sjávarauðlinda fyrr á öldum m.a. alþjóðlegum samskiptum og ofnýtingu veiðistofna.
- Hluti af sögu nútímavæðingar íslensks atvinnuvegar.
- Hluti af sögu alþjóðlegra hvalveiða í atvinnuskyni.
- Hluti af sögu Noregs.

Aðferðafræði

Leitað upplýsinga um fornleifar í
rituðum heimildum

Neðansjávar

- Tvígeisla mælingar (side-scan sónar).
- Fornleifakönnun (kafanir).
- Uppmæling á minjastöðum.

Ofansjávar

- Fornleifakönnun (gengið yfir rannsóknasvæðið).
- Uppmæling á minjastöðum (differential GPS).

Úrvinnsla gagna í landfræðiupplýsingakerfi (GIS).

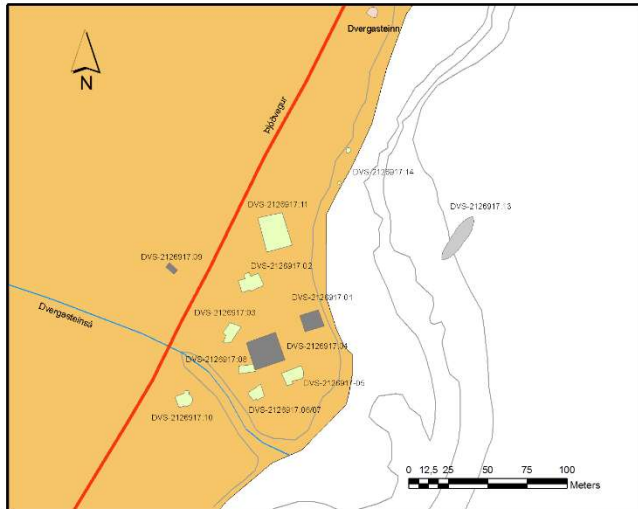

19. aldar hvalveiðistöðvar

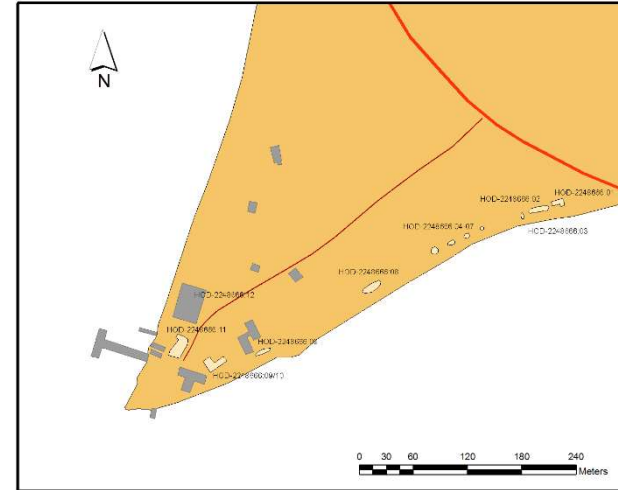

- Sjö hvalveiðistöðvar starfræktar á tímabilinu 1883 – 1915.
  - Dvergasteinn
  - Uppsalaeyri
  - Hesteyri
  - Langeyri
  - Sólbakki
  - Tálknafjörður
  - Höfðaoddi

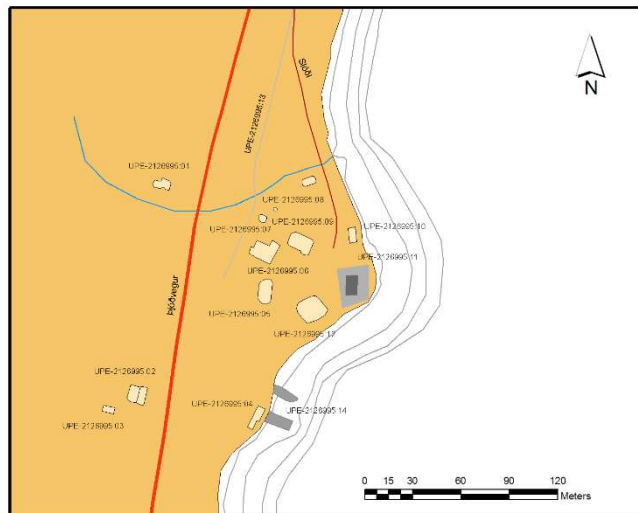

Dvergasteinn

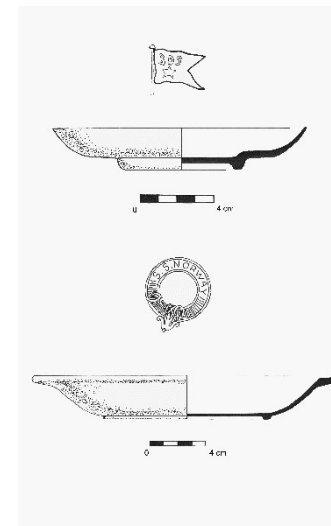
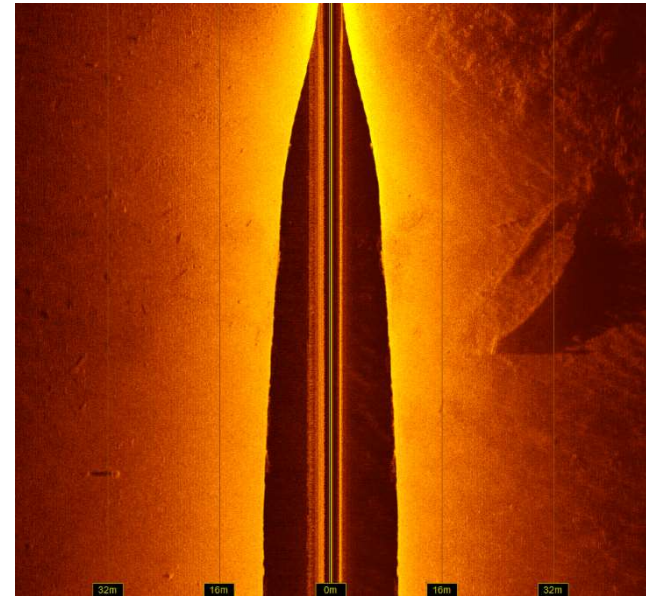

Höfðaoddi

Uppsalaeyri

- Sumarið 2015 voru fjórar hvalveiðistöðvar skráðar.
- Engar minjar fundust á landi á Sólbakka.
- Minjar voru skráðar bæði á landi og neðansjávar.

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Verða hvalveiðistöðvarnar horfnar eftir 10 ár?

- Orðið fyrir miklum skemmdum vegna framkvæmda.
- Þrjár nær alveg horfnar.

Hvað er að raska hvalveiðistöðvum?

- Aukin ásókn í strandsvæði.
- Námuvinnsla á hafsbotni.
- Aukin ferðamennska.
- Þekkingarleysi.

Verndar- og nýtingaráætlun

- Þjóðminjalög.
- Auka þekkingu og skilning á mikilvægi.
- Nýtingarmöguleikar:
  - ✓ Menningartengd ferðaþjónusta.

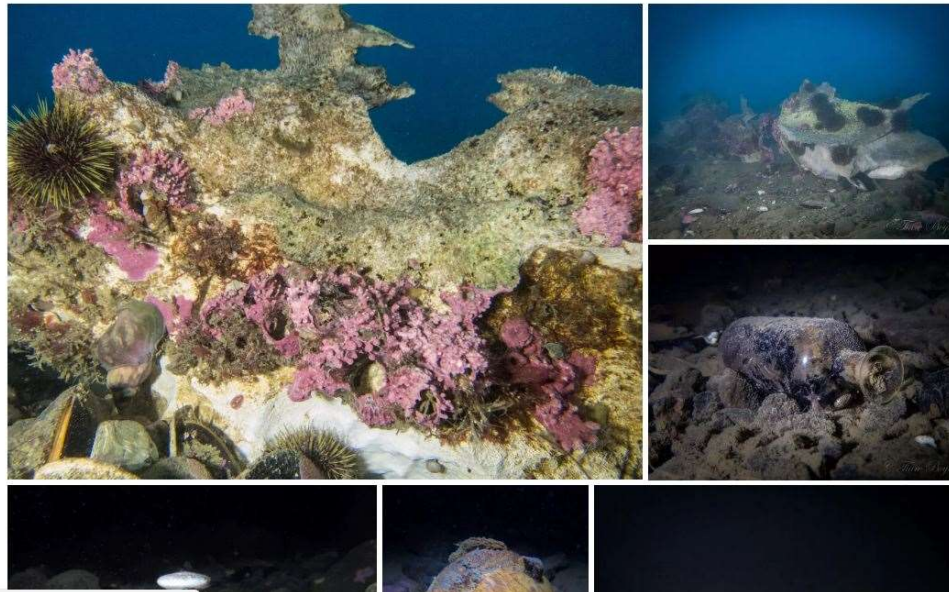

www.divewestfjords.is

SNORKELING TOURS DIVE TOURS PADI COURSES ABOUT US CONTACT US

Underwater Adventures in The Westfjords of Iceland,
Diving and Snorkeling Tours.

The Great Whaling Massacre Tour

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Samantekt

- Auka meðvitund og skilning um að minjar nær okkur í tíma séu mikilvægar.
- Strandminjum og neðansjávarminjum, þ.a.m. hvalveiðistöðvum, stafar hættu af aukinni ásókn í strandsvæði, námuvinnslu, osfrv.
- Hvalveiðistöðvar Norðmanna hafa alþjóðlegt minjagildi en eru sérstaklega mikilvægur hluti nútímavæðingar í vinnslu sjávarafurða á Íslandi.
- Vegna alþjóðlegs minjagildis eru hvalveiðistöðvar afar hentugar fyrir menningartengda ferðaþjónustu.
- Hvalbein eru sérstaklega mikilvæg fyrir líffræðilegar rannsóknir og rannsóknir á þeim geta, m.a. gefið hugmynd um áhrif veiða á hvalastofna síðustu aldirnar.

Takk fyrir!

Þakkarorð: Alex Tyas, Gylfi
Björn Helgason, Sveinbjörn
Hjálmarsson, Guðbjörg Ásta
Ólafsdóttir.

